

TIDSKRIFT FÖR POLITISK FILOSOFI
NR 2 2014 | ÅRGÅNG 18

Bokförlaget THALES

ESKIL FRANCK: *Giv mig, min son, ditt hjärta*,
Stockholm: Fri Tanke, 2013

Tolkning och sanning. Ett dilemma.

ESKIL FRANCK AVSLUTAR sin gripande bok, *Giv mig, min son, ditt hjärta*, med följande citat som han har hämtat från Amos Oz bok *Hur man botar en fanatiker*: »Vem har egentligen den rätta tron? Och i den här berättelsen svarar Gud: »Om jag ska säga som det är, min son, så är jag inte religiös. Jag har aldrig varit religiös, jag är inte ens intresserad av religion»». Orden fastnar lätt och känns skrattretande befriande. Det är skönt med en Gud som i alla fall inte är religiös!

Religiositet och kristen tro har för Eskil Frank varit en ständig följeslagare och utmaning. Nu har han lagt av sig bördan i ord och handling. 2006 avsade han sig sitt prästämbete i Svenska kyrkan efter trettio yrkesår.

Eskil Francks bok har sin drivkraft i att han efter många år släpper fram sin känsla av att inte vara i samklang med vad prästämbetet begär av honom. Beslutet att lämna kyrkan handlar om en önskan att vara sann mot sig själv. Franck längtar efter att »foga samman trons värld med livet, sanningsanspråken med erfarenheterna av verkligheten». Han vill finna ett slags kontaktyta mellan trons sanningsanspråk och hur livet gestaltar sig. Detta livslånga arbete får vi ta del av genom att Franck återger huvuddragen i sitt liv. Han föds in i en prästsläkt. Som ende sonen förväntas även han bli präst. Det blir han. Så småningom disputerar han och blir docent i teologi vid Uppsala universitet. Under sju år var han en uppskattad rektor för Pastoralinstitutet i Uppsala som har till uppgift att utbilda präster. Han har deltagit i flera utredningar bl.a. i en om kyrkan och homosexuella människor. Utan tvekan har Eskil Franck varit en betydelsefull röst inom Svenska kyrkan.

Bokens tonfall är sympatiskt lågmält. Det Franck har skrivit är ett slags existentiell självbiografi som innehåller intressant stoff om både hans privata liv och yrkesliv. Fram träder en människa med engagemang och värme men som också är smått troskyldig. Det är lätt att ta till sig bokens budskap om hur han har upplevt den

kristna trons olika sidor och att bli berörd av vad Eskil Franck har känt och upplevt. Hans kristna bakgrund är konservativ och portaltgestalten i denna tradition är Henrik Schartau. Denna tradition beskrivs gärna som känslolatt, med långa, stränga predikningar. Dessa förmedlade ofta att tron främst handlar om föreställningar kring himmel och helvete, synd och skuld, att det som står i bibeln är bokstavligt sant och att man inte sätter sig upp mot överheten. Kristendomen som en patriarkal struktur. För Eskil Franck innebar detta att somliga trossatser skulle tas bokstavligen, till exempel den om Jesu uppståndelse.

När Franck inledde sina teologistudier nåddes han efterhand av en växande insikt om teologin och tron som en konstruktion. Han började avlägsna sig från ett absolut sanningsanspråk till att förhålla sig tolkande och historiskt till tron. Intressant och tankeväckande med Eskil Francks utveckling är hur han försökt finna – och leva med – den delikata balansen mellan fakta och tolkning. Men till slut väljer han en tredje väg. Jesu uppståndelse är en trossats som kan betraktas som sann och historisk eller, om man inte tror på det sättet, så kan den ses som en berättelse som ger existentiella insikter. Frågan som då reses är om dessa gör anspråk på att vara faktiska informationer om verkligheten eller ej. Detta är en frågeställning som har ackompanjerat kristen tro och tradition i alla tider. Franck menar att kristendomen vann framgång tack vare att Jesu uppståndelse uppfattades bokstavligen. Om den endast hade varit ett skeende av metaforisk karaktär eller en till intet förpliktigande berättelse, hade kristen tro inte varit särskilt unik, låter Franck framskymta. Förhållandet mellan »symbolisk förståelse kontra fysisk verklighet» innebär för Franck ett ställningstagande där kristen tro börjar och slutar. Tron på Jesu faktiska uppståndelse, som Franck menar är grundbulten i kristen tro, kan han inte omfatta. Det gör att han som präst inte finner en överensstämmelse mellan inre övertygelser och yttre handlingar, som jag läser honom. En symbolisk tolkning förefaller inte vara nog för Franck. Han slutar i viss mån där han börjar, men går nu vidare. Han vandrar en väg från bokstavlig tro till att omfatta en symbolisk trosuppfattning –

och till att sluta med att se tron återigen som sann men inte kunna omfatta dess bokstavlighet. Den tredje vägen han så väljer handlar varken om bokstav eller symbol. Nu står Eskil Franck utanför kyrkan men känner sig fri.

→

Catharina Stenqvist